

Література:

1. Сухомлинська О. Етичні цінності у навчально-виховному процесі сільської школи. *Педагогічний вісник*. 2007. Вип. 1 (2007). С. 17-25.
2. Сухомлинська О. В. Авторські педагогічні системи як складова оновлення національної школи. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* Вип. 36 (2007). С. 24-27.

Валентина Мовчан

кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник директора із навчальної роботи ННІ
педагогічної освіти, соціальної роботи і
мистецтва

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕЙ О. А. ЗАХАРЕНКА У ФОРМУВАННІ
ПРЕДМЕТНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ
ШКОЛЯРІВ**

На початку третього тисячоліття пріоритетним завданням педагогіки є формування в учнів здатності до критичного мислення, самостійного пошуку й опрацювання інформації, творчого розв'язання навчальних і побутових проблем.

У сучасній початковій школі посилюється роль завдань прикладного спрямування, так як такі завдання – це можливість не лише здобути, а й застосувати знання в практичній діяльності. Молодшим школярам притаманне прагнення до мрій і фантазій, тому вчитель має підтримувати і допомагати учням втілювати і реалізовувати їх ідеї.

Формування предметно-перетворювальної компетентності у початковій школі базується на діяльнісному підході до розв'язання конкретних завдань – удосконалення і виготовлення виробів учнями відповідно до їх вікових та індивідуальних можливостей. Предметно-перетворювальна компетентність молодших школярів характеризується вмотивованою творчою діяльністю і передбачає вміння застосовувати і здобувати інтегровані знання під час розв'язання практичних завдань.

На думку О.А. Захаренка значущість мотивації, позитивних емоцій є основою успіху практичної діяльності: «тисячі справ, будь-який вид діяльності, пристосований до світу дитячих інтересів та цікавості, що їх розвивають, може стати предметом захоплення. Якщо дитина захопилася виготовленням радіоприймача чи ракети, вишивкою чи ліпленням, чи якоюсь іншою справою, вона здатна зробити надзвичайно багато» [1, с. 67]. Вчений наголошує, що «усі пізнавальні та трудові процеси, якщо панує захопленість, відзначаються високою результативністю» [1, с. 65].

Новаторський інноваційний педагогічний метод О.А. Захаренка, що був впроваджений вченим у минулому столітті «педагогіка конкретної мети» залишається сьогодні актуальним і дієвим мотиваційним методом формування предметно-перетворювальної компетентності учнів початкових класів. Варто зазначити, що реалізація методу «Педагогіка конкретної мети» передбачала три етапи: визначення конкретної мети, спільне розроблення стратегії, втілення ідей на практиці. У сучасній початковій школі ці етапи є основою методу проєктів, що широко застосовується на уроках технологічної освітньої галузі.

Нині широко використовується вміння презентувати результати своєї діяльності. О.А. Захаренко у своїй праці «До серця дитини через захопленість» наголошує, «виставка створює умови для реалізації творчого потенціалу учня. Вона є також методом формування уяви, творчих здібностей, розкритості розуму, які потрібні для розв'язання будь-яких завдань, що їх перед кожним поставить життя» [1, с. 70]. Організація виставок виробів молодших школярів після кожного уроку допомагає розвивати художнє сприйняття. Учні вчать бачити свої кращі сторони, а також недоліки, аналізувати помилки і вчитися на них.

У своїй педагогічній діяльності Олександр Антонович обґрунтовував і впроваджував у практику ситуацію успіху. Вчений зазначав, що «здобутий успіх викликає почуття гідності, яке не дає змогу учневі опуститися у вимогах до себе» [1, с. 208]. Головним принципом шкільного життя, на думку О.А. Захаренка «є радість і щастя, з них виростають впевненість, сила духу, віра, переконаність, повага і самоповага» [1, с.194]. В умовах нової української школи ситуація успіху активно застосовується у освітньому процесі.

Не менш актуальною нині є думка Олександра Захаренка щодо формування учнівського колективу на засадах спільної мети і реалізації цікавих ідей удосконалення предметного середовища. Педагог переконував, що «постійність, безперервність корисного діяння – ще одне важливе правило, якого дотримується наш колектив, дбаючи, щоб трудове виховання знаходилося у тісній єдності із загальним розвитком, забезпечувало позитивні зміни в освіті особистості,

утверджувало працьовитість, старанність, дисциплінованість, цілеспрямованість» [1, с. 239]. Пріоритетною основою виховання нової української школи є вміння співпрацювати в команді, керувати емоціями і спільно шукати відповідь на питання, аналогічні завдання виховання, як бачимо, виокремлені Олександром Антоновичем. Колектив формується у процесі спільної творчої діяльності, що є сутнісною характеристикою предметно-перетворювальної компетентності.

Педагогічні ідеї О. А. Захаренка, адаптовані до динамічного розвитку освіти є засобом розв'язання низки завдань формування предметно-перетворювальної компетентності: уміння спостерігати, виявляти нескладні технологічні закономірності, аналізувати, порівнювати, формулювати припущення і гіпотези, що потребують пояснень і способів реалізації у практичній діяльності.

Отже, переосмислені педагогічні підходи О. А. Захаренка: продукувати ідеї, втілювати їх у життя, не боятися експериментувати і проявляти ініціативу, із задоволенням працювати разом для досягнення мети, вміти презентувати результати роботи – є основою формування предметно-перетворювальної компетентності молодших школярів. Нині надзвичайно важливо, щоб безцінний досвід великого педагога О.А. Захаренка був збережений і трансформований в умовах нової української школи.

Література:

1. Захаренко О. А. Вибрані педагогічні твори: у 3 т. / упоряд.: Захаренко С. О., Вовкочин Л. Ю. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. Т.1. 2018. 484 с.
2. Поради колезі, народжені в школі над Россю / О. А. Захаренко. Черкаси : Агрополіс, 2002. 93 с.

Наталія Мочульська,

директор,

Тетяна Косовська,

учитель української мови та літератури

Уманський навчально-виховний комплекс «загальноосвітня школа І-ІІ № 6 – дошкільний навчальний заклад» Уманської міської ради Черкаської області

УПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ О. А. ЗАХАРЕНКА В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧКИ ПАРТНЕРСТВА

*«Немов ріка, що народжується зі струмочків,
озерець, гірських потічків, людське життя
бере початок з шкільної парти.*

Вона – колиска майбутньої долі”

О. А. Захаренко

На сьогодні педагогіка партнерства – це ключовий компонент формули Нової української школи.

Олександр Антонович Захаренко був одним із зачинателів педагогіки співробітництва – напряду в педагогіці, що виник у 80-х роках ХХ ст. як протест проти традиційної системи освіти й виховання та який викликав велику полеміку в педагогічних колах [1, с. 12]. Педагогіка партнерства – це система форм, методів і прийомів у освітньому процесі, які спираються на принципи гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості дитини. Олександр Антонович вважав, що успішна школа залучає батьків та учнів в освітній простір до активної взаємної діяльності на демократичних засадах, створюючи сприятливу діалогічну атмосферу, яка сприяє розвитку індивідуальності, пізнавальних процесів, творчих сил дитини, ініціативності. У цьому сенсі досвід Сахнівської школи стає невичерпним джерелом ідей для творчих педагогів [2, с. 34].

Із 2006 року Уманський навчально-виховний комплекс «загальноосвітня школа І-ІІ № 6 – дошкільний навчальний заклад» Уманської міської ради є опорним закладом у місті Умань по вивченню та впровадженню педагогічної спадщини О. А. Захаренка в освітній процес.

Ми працюємо за програмою виховання громадянина – добротворця «Поспішайте робити добро». Її суть у словах Олександра Антоновича